

CLAUDIO MONTEVERDI

(1567–1643)

Tanec nevděčnic

Opera-balet

Před pekelný jícen přichází chlapec nesoucí luk s toulcem zpola naplněným šípů a žena nesmírné krásy, vedle níž se i samotné plameny zdají bledé a bezbarvé; jsou to Amor a Venuše. Amor prosí svou matku, aby požádala vládce podsvětí Plutona o laskavost. Některé z jeho šípů totiž nevyvolaly svůj obvyklý účinek, a tudíž ve svém popuzení touží poznat, jak dámy, jež takto zapudily lásku, tráví svůj čas v pekle. Jedině vládce pekelné říše může propustit nešťastné ženy a umožnit jim krátký, avšak cílený pobyt na zemi. Zatímco Amor s odhodláním přivolat Plutona vstoupí do podsvětí, Venuše promlouvá k dámám v publiku a varuje je, aby v mládí nepohrdaly láskou. Amor je znovu spatřen, jak běží, následován majestátně a zlověstně obrovskou postavou Plutona. Venuše si s vládcem vymění vzájemné pozdravy a naznačí mu účel své návštěvy. Amor žádá Plutona o propuštění nevděčných žen, aby dámy z publika viděly jejich žalostný stav a byly tak varovány. Pluto žádosti zpočátku není ochoten vyhovět, ale Venuše snadno obměkčí jeho srdce.

Vládce podsvětí svolá skupinu pekelných duchů, poručí jim otevřít bránu a vypustit na světlo duše těch, jež byly tak nevděčné. Příchod nevděčnic oděných v popelavých hávech posetých velkými slzami dojme Amora i Venuši. Pluto vyzve oba bohy, aby se vrátili na nebesa, a pak požádá duše nevděčnic, aby jej následovaly ve slavnostním tanci.

Vládce žádá publikum o smilování nad nešťastnými dušemi, jež došly pokání příliš pozdě a za své urážky Amora jsou odsouzeny k věčnému přebývání v jámě plné kouře, bez světla a vzduchu. Načež nařídí nevděčným duším, aby se vrátily ke svému nářku v pekelném království. Nevděčnice jej přes prvotní zdráhání posléze uposlechnou a mizí v ponuré jeskyni. Poslední z duší se pozastaví a dojemně prosí všechny přítomné dámy, aby byly ke svým milencům laskavé. Poté odchází i ona a Plutona – po hluboké pokloně publiku – pohltí pekelné čelisti.

HENRY PURCELL

(1659–1695)

Dido a Aeneas

Opera o třech dějstvích

První dějství

Do komnat kartaginského paláce vstupuje královna Dido se svou sestrou Belindou a průvodem. Belinda se královně táže na důvod její chmurné nálady a domnívá se, že ji způsobila přítomnost trojského prince Aenea, jenž nedávno připlul do Kartága. Přichází Aeneas a žádá Didonu o její přízeň. Vyzná jí lásku a oba se posléze se svými družinami vydají na hon.

Druhé dějství

Čarodějka ve svém jeskynním doupěti osnuje s temnými pomocnicemi plány, jak zahubit královnu Didonu a zničit Kartágo. S pomocí kouzel hodlají zmařit radost z honu a Istí přijmout Aenea k odchodu. Bezstarostná bázeň z přírody, kterou si užívají Dido a Aeneas se svými průvody, je přerušena náhlou bouří. Královna s dvořany se vrací do paláce a osamocnému Aeneovi se zjevuje duch poslaný Čarodějkou; má podobu božského posla Merkura a sděluje trojskému hrdinovi lživý příkaz od Joviše.* Aeneas má neprodleně pokračovat ve svém poslání a ještě téhož dne se svou družinou opustit Kartágo.

Třetí dějství

Trojská flotila se připravuje k odplutí z kartaginského přístavu a Čarodějka se svými družkami oslavuje úspěch své léčky. Pro Aenea připravuje zkázu v bouřlivých mořských vodách. Aeneas přichází ke královně ve snaze vysvětlit jí nevyhnutelnost svého odchodu. Dido se cítí princem zrazena a jeho slova nepřijímá. Odmítá také jeho záměr vzepřít se osudu i vůli bohů a zůstat s ní. Dido posílá Aenea pryč a sama umírá žalem nad ztracenou láskou.

*Joviš = Jupiter = Zeus = nejvyšší z antických bohů – pozn. red.